

СУБОТІНА Ірина Олегівна

УДК 33: 364.4

**РОЗРОБКА ПРОЕКТУ СТВОРЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО
КОМП'ЮТЕРНОГО ЦЕНТРУ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО НЕЗАХИЩЕНИХ
ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ – ЛЮДЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ**

спеціальність 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма
«Економіка та організація соціального забезпечення»

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра

Краматорськ – Тернопіль 2022

Кваліфікаційною роботою магістра є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємства Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

Науковий керівник – кандидат технічних наук, доцент,
Касьянюк Сергій Володимирович,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри
економіки підприємства.

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент, доцент каф. обліку, оподаткування та економічної безпеки
Сімаков Костянтин Іванович, Донбаська державна машинобудівна академія
(м. Краматорськ).

Захист роботи відбудеться 28 грудня 2022 року о 10-00 на засіданні
екзаменаційної комісії з атестації у Донбаській державній машинобудівній
академії Міністерства освіти і науки України за адресою : 84300, Україна,
Донецька область, м. Краматорськ, б-р. Машинобудівників, 39, ауд. 2417 (під
час обмежень воєнного стану - дистанційно з використанням платформи
Google Meet)

Секретар екзаменаційної комісії з атестації
кандидат технічних наук, доц.

Сергій КАСЬЯНЮК

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Комп'ютерна реабілітація людей з інвалідністю по зору є сучасною формою реалізації світових процесів повномасштабної інтеграції людей з особливими потребами до життя суспільства. Принципи необмеженого доступу людей з інвалідністю до оточуючого середовища відображено у «Конвенції прав інвалідів», яку ратифіковано Верховною Радою України та підтримано законами й Указами Президента України.

Державна система інтеграції людей з інвалідністю до життя суспільства, яку з різних причин було повністю загальмовано від часів здобуття Україною незалежності, останнім часом починає відновлюватися.

Але питання інтеграції людей з інвалідністю по зору поки-що знаходяться в найгіршому стані, тому що сучасна інтеграція інвалідів по зору є технічно дуже складною справою, пов'язаною з дорогими новітніми комп'ютерними технологіями, також в Україні не має безкоштовного синтезатора української мови.

Таким чином, ціль роботи створення системи інтеграції людей з інвалідністю по зору до життя суспільства в Україні через відкриття реабілітаційного комп'ютерного кабінету або центру є *актуальною*.

Мета і завдання. *Метою* кваліфікаційної роботи магістра є отримання наукового результату від дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду дії чинних моделей соціального захисту, соціальної підтримки та реабілітації людей з вадами зору.

Для досягнення цілі кваліфікаційної роботи магістра треба вирішити такі *завдання*:

- дослідити теоретико-методологічні положення формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору в країні та за кордоном;
- провести аналіз сучасних світових комп'ютерних технологій, які можуть сприяти інтеграції до життя суспільства людей з проблемами зору;
- провести аналіз системи комп'ютерної реабілітації людей з інвалідністю по зору в Україні;
- розробити та описати модель управління проектом створення реабілітаційного комп'ютерного центру у м. Краматорськ;
- дослідити шляхи удосконалення організаційної діяльності підприємства ТОВ «Діагностика» з пілотним проектом реабілітаційного комп'ютерного центру для людей з вадами зору.

Об'єкт дослідження – процеси забезпечення соціальної підтримки соціально незахищених верств населення – людей з вадами зору.

Предмет дослідження – теоретичні основи та методичні підходи до формування системи соціальної підтримки людей з вадами зору на підставі реабілітації у спеціалізованому (реабілітаційному) комп'ютерному центрі.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи досліджень: діалектичного пізнання, теоретичного узагальнення, системного аналізу; структурно-порівняльний аналіз; табличний і графічний аналіз. Теоретичною та методичною основою дослідження є нормативно-правова база, положення

соціальної економіки та статистики, економетрики, моделювання та прийняття рішень, основи соціального захисту, підтримки та реабілітації інвалідів, які викладені в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених.

Інформаційну базу забезпечують статистичні дані, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють питання забезпечення соціального захисту, зокрема соціального захисту та реабілітації інвалідів [1-9], фахова література з предмету дослідження, а також результати власного дослідження діючих форм соціальних забезпечення та підтримки людей з вадами зору в області та країні, досвід країн світу з соціальної підтримки інвалідів по зору.

Новизна одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ забезпечення соціального захисту людей з проблемами зору завдяки впровадженню проєкту реабілітаційного комп'ютерного центру для людей з вадами зору.

Основні положення, які відображають новизну дослідження:

удосконалено:

методичний підхід до формування та розробки моделі заходів системи соціальної підтримки людей з проблемами зору;

набуло подальшого розвитку:

організаційно-управлінські засади забезпечення соціальних гарантій та підтримки інвалідів в країні та світі на підставі системного підходу;

визначення специфіки застосування інструментарію управління на різних ієрархічних рівнях соціально спрямованими процесами з метою їх оптимізації завдяки їх регламентації та регулювання;

деталізація умов, можливостей та результатів впровадження інструментарію управління соціально спрямованими процесами в контексті забезпечення державних соціальних гарантій інвалідів в Україні на підставі результатів дослідження.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота магістру є самостійно виконаною працею, в якій наведено авторські положення, висновки і рекомендації щодо системи соціальної підтримки людей з проблемами зору.

Публікації та апробація. Основні положення та результати роботи представлялися на XX Міжнародній науково-технічній конференції «Важке машинобудування. Проблеми та перспективи розвитку» (Краматорськ-Тернопіль, 01-03 вересня 2022 року) та II Всеукраїнській науково-технічній конференції «Сучасні інформаційні технології, засоби автоматизації та електропривод» (Краматорськ, 19-21 квітня 2018 року). Матеріали доповідей на відповідних конференціях опубліковані. Підготовлена до публікації наукова стаття.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 120 сторінок основного тексту. Робота містить 9 таблиць та 16 рисунків, список використаної літератури (29 бібліографічних джерел), 1 додаток з презентаційним матеріалом.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади формування інструментарію для забезпечення державних соціальних гарантій в Україні» розглянуто теоретико-методологічні положення формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору.

В процесі дослідження теоретико-методологічних положень формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору вирішено наступні завдання:

1. Проаналізовані світові тенденції соціального захисту інвалідів;
2. Здійснена оцінка рівня соціального захисту інвалідів в Україні;
3. Проаналізовано соціальний захист дітей-інвалідів в Україні;
4. Висвітлені теоретико-методологічні положення формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору.

Таким чином, оскільки діти-інваліди складають найбільш незахищену частину населення, необхідно забезпечити їх реабілітацію та розвиток в рідній країні. Забезпечення всебічного превентивного контролю питань соціального захисту дітей-інвалідів в усіх сферах діяльності сприятиме посиленню захищеності цих дітей, що допоможе зменшити ризики неефективного функціонування механізму соціального захисту дітей-інвалідів в Україні.

Визначено шляхи та критерії подальшого розвитку й вдосконалення вітчизняної системи соціального захисту дітей-інвалідів та запропоновані підходи до розв'язання існуючих проблем.

Одне з рішень може бути створення реабілітаційного комп'ютерного центру (РКЦ), що уможливить всім людям з вадами зору в Україні підвищення якості життя.

Метою створення РКЦ є подальша розбудова системи центрів комп'ютерної реабілітації людей з проблемами зору в Україні [29], яка буде включати навчання та подальше працевлаштування..

В другому розділі «Бізнес-план проєкту реабілітаційно-комп'ютерного центру на базі підприємства ТОВ "Діагностика"» проведено аналіз особливостей, планування, організація та бюджетування проєкту реабілітаційного комп'ютерного центру.

Система комп'ютерної реабілітації людей з вадами зору повинна допомогти людям з інвалідністю по зору опанувати сучасні комп'ютерні тифло технології для застосування їх у роботі та побуті і сприяти всебічній їх інтеграції до життя сучасного інформаційного суспільства.

Проєктом розбудови цієї системи повинен стати реабілітаційний комп'ютерний центр для людей з вадами зору у м. Краматорську. Зацікавленою стороною такого проєкту є громадяни з інвалідністю по зору, що мають право на вільний доступ долюбих видів інформації, суспільних закладів та послуг.

Проєкт створення сучасного кабінету реабілітації незрячих через сучасні комп'ютерні тифло технології представлений в цьому розділі. Це - реабілітаційний проєкт.

Розроблено ієрархічну структуру робіт (WBS), організаційну структуру (OBS) та структуру ресурсів проекту (RBS), що пов'язані між собою для створення календарно-сітьового графіку, який наглядно відображає тривалість як всього проекту так і окремих його етапів (фаз) робіт. Проект умовно поділено на 5 основних етапів, які відзначаються віхами:

1. Ініціація та планування;
2. Підготовка до реалізації;
3. Підготовка приміщення, обладнання та штату РКЦ;
4. Розгортання роботи РКЦ;
5. Завершення проекту.

Кожну з фаз проекту поділено на пакети робіт. Повну схему WBS проекту побудовано у програмному забезпеченні MS Visio та наведено на рис. 1.

Рисунок 1 – Ієрархічна структура робіт проекту (WBS-структура)

Мета побудування календарного плану – визначити строки виконання кожного пакету робіт і розташувати їх в логічній послідовності на шкалі часу. Складання календарного плану включає в себе визначення точок взаємодії між підпроектами та групами робіт, тривалості та хронометражу робіт (розрахунок по часу). Календарно-мережевий графік проекту (діаграма Ганта) побудовано за допомогою програмного забезпечення MS Excel (див. рис. 2).

Назва завданні (вид роботи)	Початок, дата	Закінчення, дата	Тривалість, днів	Графік проекту РКЦ (Базовий) - 2023/2024 роки														
				липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	
ПРОЕКТСТВОРЕННЯ РКЦ (Базовий)			280															
1. Ініціація та планування			38															
1.1. Старт проекту (віха);	01.07.2023	01.07.2023	0															
1.2. Формування ідеї, аналіз існуючої ситуації;	01.07.2023	21.07.2023	15															
1.3. Формування мети та цілей проекту;	22.07.2023	28.07.2023	5															
1.4. Формування команди проекту;	29.07.2023	11.08.2023	10															
1.5. Створення WBS та плану проекту;	12.08.2023	18.08.2023	5															
1.6. Формування бюджету;	19.08.2023	23.08.2023	3															
1.7. Підготовка статуту проекту;	12.08.2023	18.08.2023	5															
1.8. Затвердження цільового плану проекту (віха)	23.08.2023	23.08.2023	0															
2. Підготовка до реалізації			90															
2.1. Пошук коштів на створення РКЦ;	25.08.2023	16.11.2023	60															
2.2. Підготовка договорів оренди та фінансування;	17.11.2024	14.12.2024	20															
2.3. Розробка базового навчального комп'ютерного курсу;	25.08.2023	19.10.2023	40															
2.4. Розробка рекламної кампанії РКЦ;	22.09.2023	19.10.2023	20															
2.5. Розробка концепції сайту РКЦ;	06.10.2023	19.10.2023	10															
2.6. Укладення договорів оренди та фінансування;	15.12.2023	26.12.2023	10															
2.7. Завершення підготовчого етапу (віха)	28.12.2023	28.12.2023	0															
3. Підготовка приміщення, обладнання та штату РКЦ			85															
3.1. Закупівля обладнання;	29.12.2023	23.03.2024	60															
3.2. Монтаж обладнання;	26.03.2024	20.04.2024	20															
3.3. Розробка навчальних планів, посвідок інструкцій, ф...	29.12.2023	23.02.2024	20															
3.4. Набір штату працівників;	27.01.2024	23.02.2024	20															
3.5. Навчання працівників;	24.02.2024	23.03.2024	20															
3.6. Рекламна кампанія РКЦ;	29.12.2023	23.02.2024	40															
3.7. Робота з потенційними учнями РКЦ;	27.01.2024	23.03.2024	40															
3.8. Підготовка презентації РКЦ;	24.04.2024	30.04.2024	5															
3.9. Створення сайту РКЦ;	02.03.2024	30.04.2024	40															
3.10. Завершення підготовки приміщення, обладнання	30.04.2024	30.04.2024	0															
4. Розгортання роботи РКЦ			45															
4.1. Презентація РКЦ;	09.05.2024	10.05.2024	5															
4.2. Навчання першої групи учнів;	11.05.2024	09.07.2024	40															
4.3. Розробка програми подальшого навчання;	08.06.2024	09.07.2024	20															
4.4. Планування розробки пакету спекурсів;	08.06.2024	09.07.2024	20															
4.5. Розробка програми якості для РКЦ;	08.06.2024	09.07.2024	20															
4.6. Завершення розгортання роботи РКЦ (віха)	09.07.2024	09.07.2024	0															
5. Завершення проекту			22															
5.1. Аналіз першого етапу роботи РКЦ;	10.07.2024	23.07.2024	10															
5.2. Запуск програми навчання учнів РКЦ;	10.07.2024	06.08.2024	20															
5.3. Підготовка конференції;	10.07.2024	06.08.2024	20															
5.4. Проведення конференції;	07.08.2024	08.08.2024	2															
5.5. Фініш проекту (віха)	08.08.2024	08.08.2024	0															

Рисунок 2 - Календарно-мережевий графік проекту

В ході створення календарно-сітьового графіку також оптимізовано розподіл ресурсів, щоб не виникало перевантаження. Описано процес управління якістю у проекті.

Загальна запланована тривалість проекту становить 13 місяців.

Також розраховано вартість окремих робіт, пакетів робіт.

Загальна вартість проекту складатиме 855 333 грн.

В третьому розділі «Дослідження можливостей реалізації соціального проекту реабілітації людей з вадами зору» запропоновано та обґрунтовано на методичному рівні заходи управління соціального проекту реабілітаційного комп'ютерного центру. Наведено аспекти комерційної діяльності підприємства щодо реалізації проекту.

Спроектовано сучасну локальну обчислювальну мережу в межах РКЦ, яка відповідає заданим вимогам: логічним, структурним, функціональним, вартісним.

Також система відповідає вимогам щодо безпечної роботи в локальній обчислювальній мережі.

Загальний вид кабінету з передбачуваним плануванням обладнання локальної обчислювальної мережі, в якому функціоную РКЦ, наведений на рис. 3.

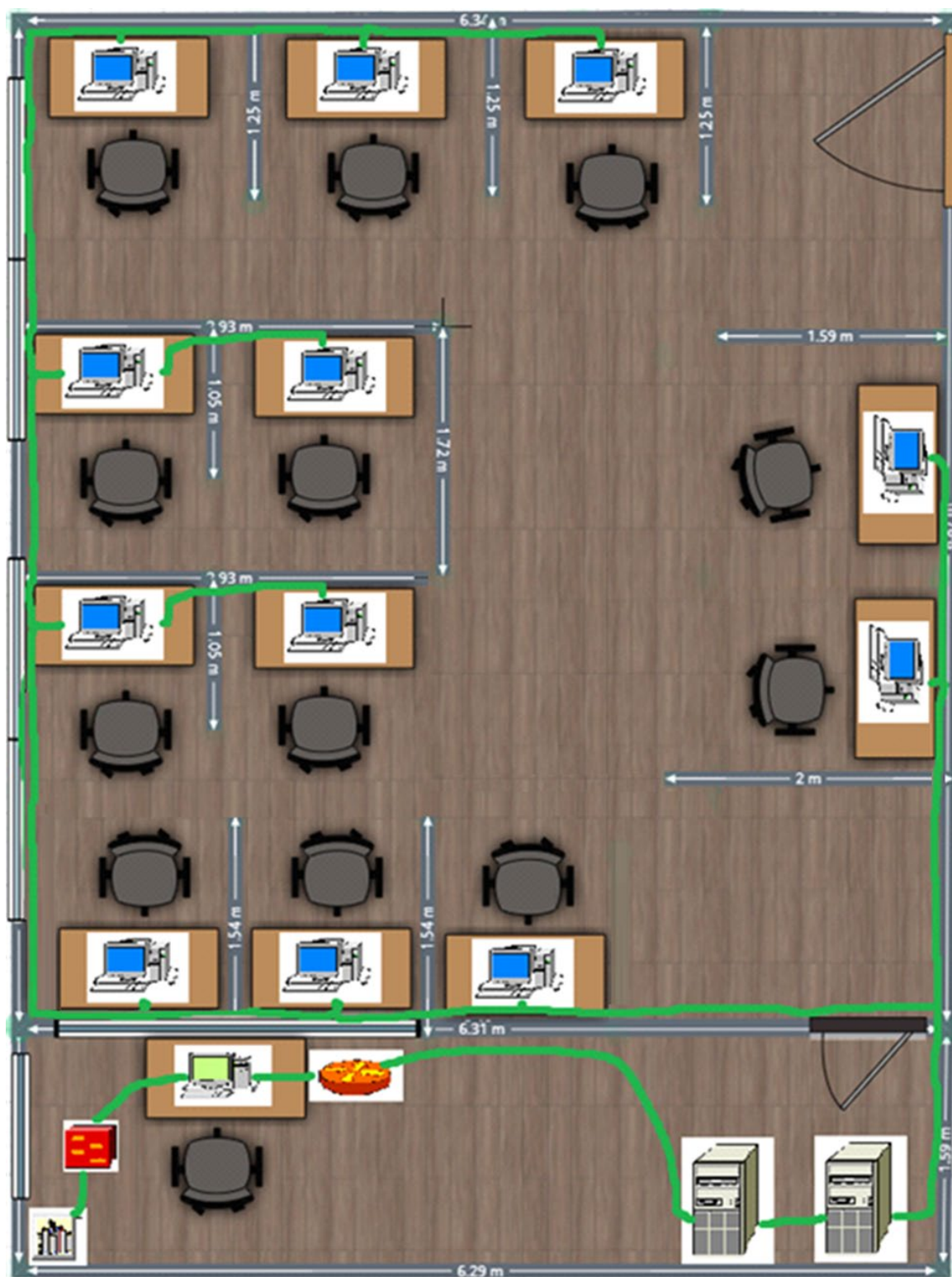

Рисунок 3 - Загальний вид з плануванням обладнання локальної обчислювальної мережі кабінету, в якому функціоную РКЦ

Проаналізовано застосування інформаційних технологій у проєкті створення РКЦ, складено графік та вартість закупівель. Розроблені заходи щодо завершення проєкту з урахуванням політики у галузі якості. Розглянуто ризики проєкту та складено програму запобігання ризикам проєкту.

Висвітлені питання розробки стратегічних шляхів соціального розвитку ТОВ «Діагностика», які направлені на корінні зміни в організації і управлінні комерційної діяльності підприємства.

Дана характеристика комерційній діяльності підприємства ТОВ «Діагностика». Зроблений аналіз ефективності комерційної діяльності підприємства в залежності від стану соціального забезпечення працівників підприємства.

Зроблені основні висновки та виявлені шляхи удосконалення організаційної діяльності підприємства ТОВ «Діагностика».

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі магістра дослідженні теоретико-методологічні положення формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору. Встановлено, що діти-інваліди складають найбільш незахищену частину населення, необхідно забезпечити їх реабілітацію та розвиток в рідній країні. Забезпечення всебічного превентивного контролю питань соціального захисту дітей-інвалідів в усіх сферах діяльності сприятиме посиленню захищеності цих дітей, що допоможе зменшити ризики неефективного функціонування механізму соціального захисту дітей-інвалідів в Україні. Визначено шляхи та критерії подальшого розвитку й вдосконалення вітчизняної системи соціального захисту дітей-інвалідів та запропоновані підходи до розв'язання існуючих проблем.

Система комп'ютерної реабілітації людей з вадами зору повинна допомогти людям з інвалідністю по зору опанувувати сучасні комп'ютерні тифло технології для застосування їх у роботі та побуті і сприяти всебічній їх інтеграції до життя сучасного інформаційного суспільства.

Пілотним проєктом у цій сфері повинен стати реабілітаційний комп'ютерний центр для людей з вадами зору у м. Краматорську. Зацікавленою стороною такого проєкту є громадяни з інвалідністю по зору, що мають право на вільний доступ долюбих видів інформації, суспільних закладів та послуг.

Проєкт умовно поділено на 5 основних етапів, які відзначаються віхами: ініціація та планування; підготовка до реалізації; підготовка приміщення, обладнання та штату РКЦ; розгортання роботи РКЦ; завершення проєкту. Загальна запланована тривалість проєкту становить 13 місяців, а його вартість складатиме 632 390 грн.

Проаналізовано застосування інформаційних технологій у проєкті створення РКЦ, складено графік та вартість закупівель. Розроблені заходи щодо завершення проєкту з урахуванням політики у галузі якості. Розглянуто ризики проєкту та складено програму запобігання ризикам проєкту.

Висвітлені питання розробки стратегічних шляхів соціального розвитку ТОВ «Діагностика», які направлені на корінні зміни в організації і управлінні комерційної діяльності підприємства.

Дана характеристика комерційній діяльності підприємства ТОВ «Діагностика». Зроблений аналіз ефективності комерційної діяльності підприємства в залежності від стану соціального забезпечення працівників підприємства.

Зроблені основні висновки та виявлені шляхи удосконалення організаційної діяльності підприємства ТОВ «Діагностика».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА:

1. Суботіна І.О., Суботін О.В. Комп'ютерна реабілітація людей з вадами зору. *Важке машинобудування. Проблеми та перспективи розвитку. Матеріали XX Міжнародної науково-технічної конференції 01 – 03 вересня 2022 року.* Краматорськ-Тернопіль: ДДМА, 2022. С. 194–195.

2. Суботін О.В., Суботіна І.О. Комп'ютерні технології в навчальних медико-біологічних дослідженнях. *II Всеукраїнська науково-технічна конференція «Сучасні інформаційні технології, засоби автоматизації та електропривод» 19-21 квітня 2018 року.* Краматорськ: ДДМА, 2018. С.342–343. URL: <http://dspace.dgma.donetsk.ua:8080/jspui/handle/DSEA/421>.

АНОТАЦІЯ

Суботіна Ірина Олегівна. Розробка проекту створення реабілітаційного комп'ютерного центру для соціально незахищених верств населення – людей з вадами зору. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису, 120 стор.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення. – Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, Краматорськ, 2022.

Об'єкт дослідження – процеси забезпечення соціальної підтримки соціально незахищених верств населення – людей з вадами зору в Україні та світі.

Предмет дослідження – теоретичні основи та методичні підходи до формування системи соціальної підтримки людей з вадами зору на підставі реабілітації у спеціалізованому (реабілітаційному) комп'ютерному центрі.

В першому розділі розглянуто теоретико-методологічні положення формування системи соціальної підтримки людей з проблемами зору. В результаті проведеної роботи зроблено аналіз системи реабілітації людей з інвалідністю по зору в Україні та стану сучасних світових комп'ютерних технологій, зроблено висновок про необхідність створення реабілітаційного комп'ютерного кабінету.

В другому розділі проаналізовано стан соціальної підтримки людей з проблемами зору в Донецькій області. Запропоновано бізнес-план проекту реабілітаційного комп'ютерного центру на базі підприємства ТОВ "Діагностика" у м. Краматорськ. Розроблено модель управління проектом створення реабілітаційного комп'ютерного кабінету для людей з вадами зору у м. Краматорськ. Створено організаційну, WBS, OBS та RBS структури проекту, календарно-сітьовий графік робіт, з якого отримуємо планову вартість та тривалість проекту, що можна застосовувати для реальної реалізації проекту.

В третьому розділі запропоновано та обґрунтовано на методичному рівні засади впровадження та управління соціальним проектом реабілітації людей з вадами зору. Проаналізовано застосування інформаційних технологій у проекті, складено графік та вартість закупівель. Розроблено політику у галузі якості. Розглянуто ризики проекту та складено програму запобігання ризикам проекту.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальний захист, вади зору, реабілітаційний комп'ютерний центр, проект, модель управління, планування проекту, ризики проекту.

ANNOTATION

Subotina Iryna Olehivna. Development of a project to create a rehabilitation computer center for socially vulnerable population groups - people with visual impairments. – Qualification work on manuscript rights, 120 pages.

Qualifying work on the receipt of degree of higher education - master's degree on speciality 232 Public welfare. it is the Donbas state machine-building academy of Department of education and science of Ukraine, Kramatorsk, 2022.

The object of the research is the processes of providing social support to socially vulnerable population groups - people with visual impairments in Ukraine and the world.

The subject of the research is theoretical foundations and methodical approaches to the formation of a system of social support for visually impaired people based on rehabilitation in a specialized (rehabilitation) computer center.

In the first chapter, the theoretical and methodological provisions of the formation of the system of social support for people with vision problems are considered. As a result of the work carried out, an analysis of the system of rehabilitation of people with visual disabilities in Ukraine and the state of modern world computer technologies was made, a conclusion was made about the need to create a rehabilitation computer room.

The second section analyzes the state of social support for people with vision problems in the Donetsk region. A business plan for a rehabilitation computer center project based on the LLC "Diagnostika" in Kramatorsk is proposed. A project management model for the creation of a rehabilitation computer room for visually impaired people in the city of Kramatorsk has been developed. An organizational, WBS, OBS and RBS structure of the project, a calendar and network schedule of works have been created, from which we get the planned cost and duration of the project, which can be used for the actual implementation of the project.

In the third section, the principles of implementation and management of the social rehabilitation project for people with visual impairments are proposed and substantiated at the methodological level. The application of information technologies in the project was analyzed, the schedule and cost of procurement was drawn up. A quality policy has been developed. Project risks were considered and a project risk prevention program was drawn up.

Key words: social security, social protection, visual impairment, rehabilitation computer center, project, management model, project planning, project risks.